

Demokratene i Norge

post@demokratene.no

Vedtak om avkorting av partistøtte – Demokratene i Norge

Partilovnemnda sendte 4. mars 2015 brev til Demokratene i Norge (DiN) om mulig vedtak om tilbakeholdelse (avkorting) av hele eller deler av den statlige partistøtten i 2015. Bakgrunnen var informasjon om at partiet ikke har oppfylt partilovens krav om revisjon for regnskapsåret 2013.

Bakgrunn for saken

Et tidligere medlem av Demokratene i Norge, Olaf E. Roalkvam, sendte 25. februar 2014 en bekymringsmelding på e-post til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), Statistisk sentralbyrå (SSB) og Partilovnemnda. Han anførte i meldingen at det verken under partiets landsmøte i 2013 eller 2014 hadde blitt valgt revisor, og at han derfor anså at det forelå en fare for at partiets ledelse kunne komme til å sende inn en uriktig melding til SSB om regnskap og revisjon for regnskapsåret 2013. Vedlagt meldingen var det bl.a. tre redigerte e-postmeldinger fra 18. og 19. februar 2014 mellom daværende generalsekretær og senere partileder, Kjell Arne Sellæg, og seniorrådgiver i KMD, Jens-Oscar Nergård. Ifølge bekymringsmeldingen fra Roalkvam viste e-postutvekslingen at partiet fikk bekreftet fra departementet at det etter partiloven § 21 a første ledd var forpliktet til å bruke autorisert revisor for å revidere regnskapet. Videre ble det anført at e-postmeldingene viste at denne informasjonen ble videreformidlet av Sellæg til partiets sentralstyre.

I en ny e-post fra Roalkvam til KMD og nemnda 7. september 2014 anførte han at han nå hadde dokumentasjon som bekreftet at den oppgaven over partiets inntekter i 2013 som var rapportert til SSB, ikke var revidert av revisor. Vedlagt var en e-post fra Sellæg til en rekke andre personer i partiet. I e-posten het det bl.a. følgende:

For ordensskyld så er regnskapet levert i altin av vår partileder så det er det reviderte vi mangler og som nå skal ferdigstilles og leveres.

Det framgikk videre av vedlegget at registrert revisor Sølvi Ekrem i revisjonsselskapet BDO AS hadde besvart en forespørsel om revisjon av partiet bekreftende, og at selskapet ville påta seg oppdraget med revideringen av partiets regnskaper fra og med regnskapsåret 2013.

Adresse:
Partilovnemnda
Postboks 14
6801 FØRDE

Kontaktperson:
Tor Henriksen
Tlf. 22 00 37 60
Mob. 992 93 988

E-post:
post@partilovnemnda.no
Internett:
www.partilovnemnda.no

I telefonsamtale og etterfølgende e-post 2. desember 2014 mellom Sellæg og Partilovnemndas sekretariatsleder, opplyste Sellæg at revisorselskapet BDO ikke hadde godkjent regnskapet for 2013, og hadde trukket seg som revisor. Årsaken var at regnskapet var mangelfullt og uoversiktlig. Vedlagt e-posten fra Sellæg var en e-post fra tidligere sentralstyremedlem i DiN, Kjell Einar Nilsen, sendt 13. november 2014 fra ham til Roalkvam. Der hevdet Nilsen – som også anført av Roalkvam – at DiN i sin regnskapsføring har "blandet sammen de to juridiske enhetene Demokratene og Demokratene i Norge på en slik måte at regnskapene blir uforståelig for de som skal revidere disse".

NRK Sørlandet hadde 3. mars 2015 (www.nrk.no/sorlandet/revisor-trakk-seg-etter-regnskapsrot-1.12236934) et oppslag om at hovedorganisasjonen i partiet var uten revisor. NRK siterte følgende fra et brev datert 24. november 2014 fra BDO til landsstyret i partiet, ved daværende nestleder Terje Svendsen:

Ut fra en totalvurdering av situasjonen vil vi meddele at vi trekker oss som revisor fra Demokratene i Norge med umiddelbar virkning, jf Revisorlovens § 7-1.

Nyvalgt leder i DiN Terje Svendsen, bekreftet overfor NRK Sørlandet at det hadde vært en sammenblanding mellom kontoene hos Demokratene og DiN. Videre opplyste Svendsen at en ny avtale med et annet revisorfirma var "under bearbeidelse".

Merknader fra partiet

Ledelsen i Demokratene i Norge har besvart Partilovnemndas varselbrev ved en rekke e-poster med vedlegg. For oversiktens skyld gjengis datoer, vedlegg og resyme av hovedpunktene i kronologisk orden:

1. E-post fra partiets leder Terje Svendsen 6. mars 2015, vedlagt hans brev til sentralstyret i partiet 27. februar 2015. I brevet til sentralstyret sa Svendsen seg villig til å stille som lederkandidat og lede partiet de neste to årene. Han satt imidlertid som forutsetning at "alt av regnskap skal være ryddet og klart til revidering innen 2. april dette år". Om dette ikke skjer, varslet han at han ville trekke seg umiddelbart.
2. E-post fra Svendsen 9. mars 2015, vedlagt bl.a. hans brev til Partilovnemnda datert 7. mars 2015, Svendsens brev til Brønnøysundregistrene 6. mars 2015 og protokoll fra landsmøtet 22. og 23. februar 2014.

I brevet 7. mars 2015 ble det anført at det var mange årsaker til at regnskapet for 2013 ble levert uten revisjon fra autorisert revisor. Det vises til at daværende generalsekretær i partiet, Kjell Arne Sellæg, på landsmøtet 22.-23. februar 2014 påtok seg oppgaven med å sørge for at regnskapet ble riktig ført og ble revidert av autorisert revisor. Dette fikk han ikke til, og Svendsen overtok derfor oppgaven sent på høsten i 2014. Å få klargjort regnskapet for revisjon viste seg å bli vanskelig da regnskapet for 2013 er avhengig av inngående balanse for regnskapsåret 2012. Denne var det uklareheter forbundet med,

fordi regnskapet for Demokratene og DiN – i et turbulent år for Demokratene – ble ført i ett regnskap når det skulle vært ført i to separate regnskap. Dette skapte stor forvirring for revisjonen.

I tillegg ble det anført at private fordringer forsvant ut av regnskapene for 2010 og 2011, uten at det forelå vedtak eller kvitteringer på at disse skulle fjernes. Svendsen opplyste i brevet at dette nå var ordnet opp i, og at regnskapene for 2012, 2013 og 2014 var ferdige og skulle leveres samme uke til revisjon, i samsvar med målsettingen om levering til revisjon innen 2. april 2015.

3. E-post fra Svendsen 25. mars 2015, vedlagt brev til nemnda av samme dato. I brevet skrev han bl.a.:

Regnskapet for 2013 var ikke mulig og revidere, da det manglet IB [inngående balanse] på private fordringer.

Som tidligere nevnt gjelder dette spesielt hva tidligere GS [generalsekretær] hadde i skyld til partiet. Disse beløpene finner vi ikke bilag på at de er godkjent strøket eller bilag på at de er innbetalt. Samtidig så forsvinner de i regnskapene og dukker opp igjen, avhengig av hvem som har kontroll over regnskapene.

Undertegnede har også søkt og funnet regnskap fra tidligere år, men disse spriker også. ..(..)..

Dette arbeidet er blitt prøvd stoppet siden vi begynte med dette, telefoner, mailer til medlemmer og myndigheter, hvor vedtekter og lovverk refereres til for at de skal få dette arbeidet stoppet. Jeg lurer bare på hvorfor!!?

Jeg forstår at dere forholder dere til deres oppgave og kontrollere at alt er slik det er pålagt å være rent regnskapsmessig. Men det er vanskelig å få dette til, når en hele tiden blir motarbeidet for å få dette til, av nevnte GS, som påstår at gjelden er ettergitt. Han har kontaktet vår revisor under arbeidet og kommet med sine synspunkter uten å legge ved dokumentasjon. Dette gjør selvsagt revisor usikker på arbeidet for å få dette på stell. ..(..)..

Har dere et råd å gi oss slik at vi ikke blir stående uten partistøtte også i fremtiden.

Vi har klar en avtale med autorisert regnskapsfører for videre regnskap og autorisert revisor, men da underforutsetning at vi har de rette inngangsverdiene.

4. E-post fra Svendsen 14. april 2015. I denne ble det vist til et nytt nyhetsoppslag i NRK Sørlandet, der Svendsen uttalte at det fortsatt ble arbeidet med å finne en løsning. I e-posten uttalte Svendsen:

Rutiner for å unngå tilsvarende skal skje igjen er tatt kraftig tak i. Vi har fått tak på et autorisert regnskapsfirma som har sagt seg villig til å føre regnskapet for oss i

fremtiden. Alt utbetales via bank, og innkjøp skal klareres via en protokoll, for å nevne noen av tiltakene.

Håper resultatet av deres avgjørelse når det gjelder partistøtten, blir så skånsom som mulig.

5. E-post fra Svendsen 15. april 2015. Han skrev da bl.a. følgende:

Det ble hele tiden sagt at det var regnskapet for 2012 som var årsaken til dette [at regnskapet for 2013 ikke ble revidert], da de manglet inngangsverdiene på de enkelte kontoer.

Sterke krefter mente den skyldige da var tidligere leder Elisabeth Rue Strencho ..(..), da kontoene mellom Demokratene og Demokratene i Norge var blandet sammen i regnskapet. Og at dette regnskapet ikke var mulig å få til.

Undertegnede overtok da ansvaret for å få dette til, sent på høsten 2014.

Regnskapet for 2012 er ferdig avsluttet, (også 2013 og 2014) det manglet ikke et bilag og summene er av stemt i forhold til bevegelsen på de ulike kontoer. Problemet har vært de private fordringene som blir påstått er ettergitt eller innbetalt. Jeg finner ikke vedtak eller kvitteringer på at så har skjedd. Og dette trenger revisor for å få et rett regnskap. Jeg bruker masse tid på å lete i de mange protokoller fra både tidligere LM og Sentralstyre møter, og foreløpig uten resultat. Vi trenger disse tallene også for å avslutte 2014 regnskapet.

Jeg sitter med over 1600 mailer som går på beskyldninger frem og tilbake angående disse regnskapene. Noen har den egenskapen at de kan prate folk trill rundt og samtidig få folk til og tro at alt som blir sagt er sannheten. ..(..).

Jeg selv har erfaring med ca 20 år i forsvaret, da som Administrasjons, forpleining og forsynings offiser. I tillegg så var jeg de fleste årene også tillitsmann i Befalens fellesorganisasjon. Og med hånden på hjerte, tilsvarende dette har jeg aldri opplevd.

Denne uretten ønsker jeg å få frem, så lenge vi har økonomi til og fortsette. Men dette koster.

Vi benytter idag Agder Revisjon v/ Rita Berntsen. Hun er villig til å være vår revisor, men først må vi finne et sted vi kan starte.

6. E-post fra Svendsen 16. april 2015, som svar på forespørsel fra Partilovnemnda om dokumentasjon på Agder Revisjons rolle. I e-posten opplyste Svendsen at han var på jobb utenbys, men kunne skaffe dokumentasjon når han var tilbake på kontoret.
7. Epost fra Svendsen 17. april 2015, der han bl.a. opplyste:

Vi hadde en engasjement avtale ifm klargjøringen av regnskapet for 2013, før LM.

Dette arbeidet ble mer eller mindre stoppet av diverse mailer og telefoner til selskapet som igjen skapte usikkerhet. Usikkerheten om påstander når det gjelder de private fordringene, som tidligere nevnt.

Pr idag fungerer revisjonsfirmaet mere som en rådgiver overfor meg, slik at vi kan lete etter de rette tingene, for på den måten få tak i fakta og de rette inngangsverdiene. Da kan regnskapene revideres. ..(..)..

Slik jeg forstår revisjons selskapet så er de villig til å stille som vår revisor, under forutsetning at vi rydder opp og finner fakta. ..(..)..

Og til deres info, så sender jeg kopi av denne dialogen også til revisjonsfirmaet som informasjon, da de er nevnt i mailen.

Nemndas syn på saken

Etter partiloven § 24 annet ledd bokstav c, er det en av nemndas oppgaver å ”fatte vedtak om bruk av administrative sanksjoner og inndragning”. Dette skal i følge forarbeidene, jf. Ot.prp. nr. 84 (2004-05) side 82, være en sanksjon overfor partilag som ikke oppfyller lovens krav innen gjeldende frister.

Av forskrift 5. februar 2014 nr. 107 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partilovforskriften) § 6-1 første ledd, følger at kompetansen kan brukes i to tilfeller:

- a) når partiet eller partiledet har overtrådt bestemmelsene i partiloven § 17 a, § 18, § 18 a, § 18 b, § 19, § 20, § 20 a, § 20 b, § 21, § 21 a første til tredje ledd og § 23, eller
- b) når det er tvil om at partiet eller partiledet eksisterer

Ved lovendringene som trådte i kraft 1. mars 2013 ble Partilovnemnda gitt mer fleksible sanksjonsmuligheter, deriblant å holde tilbake deler av den statlige partistøtten.

Demokratene i Norge fikk i følge valgdata lagt ut på Kommunal- og moderniseringsdepartementets hjemmeside (www.regjeringen.no/html/kmd/valgresultat/2013/bss.html) 2214 stemmer (0,1 prosent) ved Stortingsvalget i 2013. Partiet vil derfor – om ikke annet bestemmes – ha krav på statsstøtte i 2015 etter partiloven § 11.

Det følger av lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven) § 21 a første ledd at alle politiske partiers hovedorganisasjon har revisjonsplikt etter revisorloven § 2-1, og at unntakene i revisorloven § 2-1 annet ledd ikke får anvendelse. Av § 21 a annet ledd følger at det i tillegg til regnskapet, årlig skal gis revisorerklæring om alle innberetningspliktige forhold etter kapittel 4 i partiloven.

Etter nemndas syn er det ikke tvilsomt at Demokratene i Norge for regnskapsåret 2013 har brutt revisjonsplikten. Partiet overholdte sin innberetningsplikt etter partiloven § 18 annet ledd og fikk sin inntektsberetning for regnskapsåret 2013 registrert hos SSB 11. juli 2014 – etter fristens utløp 1. juni 2014. Det framkommer både av informasjon gitt av Roalkvam, Sellæg, Nilsen, revisjons-selskapet BDO, og ved oppslag i media at denne innberetningen ble rapportert uten at regnskapet for 2013 faktisk var revidert av statsautorisert revisor. Denne informasjonen bekreftes av nåværende ledelse i partiet ved leder Svendsen. Dette er et klart brudd på parti-lovens revisjonsplikt.

En sentral begrunnelse bak vedtakelsen av partiloven i 2005 var å sikre at det eksisterer en åpenhet rundt de politiske partienes finanser. For å kontrollere at rapporteringene fra partiene som gjøres offentlige faktisk er i tråd med gjeldende regnskapsprinsipper, ble det for hoved-organisasjonenes del videreført et tidligere eksisterende krav om at regnskapene skulle være godkjent av revisor. Dette bør derfor ikke være ukjent for partiet. På bakgrunn av foreliggende informasjon finner nemnda det derfor bemerkelsesverdig at det først i etterkant av innberettet rapportering for regnskapsåret 2013 tas kontakt med revisor for å få utført en kontroll slik loven krever. Det kan med dette som bakgrunn stilles spørsmål ved hva som har vært praksis i partiet i forutgående år.

Det framgår av informasjonen Partilovnemnda har fått fra de ulike kildene – enten fra personer med tidligere verv og tilknytning til partiet eller fra nåværende ledelse – at det over tid synes å ha vært en generell uro i partiet. Det som må oppfattes som ulike fraksjoner i partiet har bidratt med til dels motstridende opplysninger. Utmeldinger fra partiet og oppstart av et nytt parti, Moderatene, er også et tegn på denne uroen.

Det ligger utenfor nemndas kompetanse å ta konkret stilling til årsakene til at regnskapet for regnskapsåret 2013 til nå ikke er revidert av autorisert revisor. For nemnda er det tilstrekkelig å konstatere at det foreligger et brudd på partilovens bestemmelser om revisjonsplikt i § 21 a. Spørsmålet for nemnda er hvilken sanksjon som bør vedtas som en reaksjon mot dette.

Partilovnemnda har ikke tidligere behandlet en tilsvarende sak. Det foreligger derfor ingen praksis som kan gi retningslinjer for hva som bør være nemndas reaksjon ved brudd på partilovens revisjonsplikt. Hovedregelen etter partiloven § 28 er at brudd på bestemmelsene i lovens kapittel 4 skal lede til avkorting i partistøtten.

Ved førstegangsregelbrudd av mindre omfang kan det benyttes formell advarsel, men gitt lovbruddets karakter er dette ikke aktuelt i saken. Etter nemndas syn er dette et alvorlig brudd på partiloven. Her er kontrollen med det som innberettes rundt de politiske partienes finanser for å sikre åpenheten og legitimitet, ikke utført.

Det følger av partiloven § 28 at nemnda ved fastsettelsen av avkorting bl.a. skal legge vekt på hvor mye støtte partiet kan søke om det aktuelle året, overtredelsens grovhet og varighet. Av partilovforskriften § 6-1 annet ledd følger dessuten at nemnda skal ta "hensyn til likebehandling, forholdsmessighet og effektiv allmennprevensjon".

Av formildende karakter vil nemnda vise til at det for nemnda kan synes som om at partiet nå gjør et arbeide for å forsøke å løse problemene og unngå at dette er noe som gjentar seg ved senere anledninger. Det er videre nemndas oppfatning at de personene som internt i partiet synes å ha det faktiske ansvaret for det passerte, har trukket seg og overlatt opprydningen til personer som i liten grad kan sies å være reelt ansvarlige for lovbruddet. Det er imidlertid partiet som sådan som blir ilagt en administrativ sanksjon – ikke enkeltpersoner – og skifte av personer i ledelsen kan derfor ikke tillegges særlig vekt.

Nemnda finner etter en samlet vurdering at statsstøtten for 2015 bør reduseres med 50 prosent. I henhold til KMDs satser for støtte til de sentrale partiorganisasjonene, kap. 520 post 70, vil DiN for 2015 ha krav på en årlig stemmestøtte med $(2214 \times 89,52 =)$ 198.197 kroner. Nemndas vedtak innebærer følgelig at partiet taper statsstøtte med om lag 99.100 kroner. Dette er et betydelig beløp og vil åpenbart få merkbare konsekvenser for partiet. Etter nemndas oppfatning er avkortningen likevel ikke uforholdsmessig. Av allmennpreventive grunner er det behov for en meget merkbar reaksjon.

Det følger av forskriften § 6-1 annet ledd at nemndas vedtak gjelder for ett år av gangen. Vedtaket gjelder derfor for 2015. På denne bakgrunn treffes følgende

vedtak:

Den statlige partistøtten til Demokratene i Norge avkortes for 2015 med 50 – femti – prosent.

Nemndas vedtak om avkorting i støtten skal etter forskriften § 6-4 meddeles partiet. Etter samme bestemmelse skal vedtaket meddeles departementet.

Et utkast til vedtak ble sendt til nemndas medlemmer på e-post 21. april 2015, og vedtak ble senere enstemmig godkjent ved sirkulasjon av e-post, jf. partilovforskriften § 7-2 annet ledd.

Partilovnemndas vedtak etter loven § 24 annet ledd bokstav c, jf. partilovforskriften § 6-1, kan ikke påklages, jf. forskriften § 6-3 første ledd. Partilovnemnda kan omgjøre et vedtak om tilbakeholdelse dersom grunnlaget for vedtaket faller bort, eller når omgjøringskompetanse følger av forvaltningsloven § 35 første og femte ledd, jf. forskriften § 6-3 annet ledd. Vedtaket kan bringes inn for domstolene.

For Partilovnemnda

Tor Henriksen
Sekretariatsleder

Kopi:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, postmottak@kmd.dep.no
Demokratene i Norge, leder Terje Svendsen, terje@demokratene.no